

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Протокол 13.11.2019 № 9

Голова вченої ради

академік НАМН України

професор [Signature] Ю.В. Вороненко

**РОБОЧА ПРОГРАМА ТА ПЛАН
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
"ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ"**

підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Галузь знань:	22 – Охорона здоров'я
Спеціальність:	222 – Медицина
Спеціалізація (наукова спеціальність):	Внутрішні хвороби
Рівень вищої освіти:	третій (освітньо-науковий)
Форма навчання:	очна (денна, вечірня), заочна
Тривалість навчання:	12 кредитів (360 годин)

Кафедра терапії та ревматології

Київ – 2019

ПОГОДЖЕНО

Рішення вченої ради терапевтичного факультету

Протокол 28.10.2019 № 8

Голова вченої ради терапевтичного факультету

доцент С. В. Кушніренко

ПОГОДЖЕНО

Рішення постійно діючої комісії вченої ради НМАПО імені П. Л. Шупика з наукової роботи та інноваційної діяльності

Протокол 12.11.2019 № 9

Голова постійно діючої комісії вченої ради НМАПО імені П. Л. Шупика з наукової роботи та інноваційної діяльності

професор Н. О. Савичук

Навчальний план та програма нормативної навчальної дисципліни підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) в аспірантурі за спеціальністю «Внутрішні хвороби» розроблені на підставі відповідних освітньо-наукових програм за третім освітньо-науковим рівнем, а також на підставі положень Законів України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про наукову та науково-технічну діяльність", нормативно - правових актів МОЗ України та МОН України, Статуту Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, затвердженого наказом МОЗ України від 14.08.2015 р. № 509, Положення про організацію освітнього процесу в НМАПО імені П. Л. Шупика, затвердженого вченою радою НМАПО імені П. Л. Шупика (від 18.02.2015 № 2) та інших нормативних актів науково-педагогічними працівниками кафедри терапії та ревматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (завідувач кафедри – академік НАМН України, д. мед. н., професор Коваленко В.М.), обговорені та схвалені на засіданні кафедри терапії та ревматології протокол № 9 від 19.09 .2019, погоджені на засіданні вченої ради терапевтичного факультету (протокол від 28.10.2019 р. № 10).

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Проценко Г.О. – провідний науковий співробітник відділу некоронарогенних хвороб серця та клінічної ревматології ДУ "Національний науковий центр "Інститут кардіології імені М.Д.Стражеска" НАМН України, доктор медичних наук, професор.
2. Хімїон Л.В. – завідувач кафедри сімейної медицини Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика"

Навчальний план та програма схвалені Комісією з наукової роботи та інноваційної діяльності

” _____ ” _____ 2019

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ
по розробці навчального плану та програми
з нормативної навчальної дисципліни підготовки докторів філософії (PhD) в
аспірантурі за спеціальністю «Внутрішні хвороби»

1. Коваленко Володимир Миколайович	- завідувач кафедру терапії та ревматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, академік НАМН України, доктор медичних наук, професор
2. Шуба Неоніла Михайлівна	- професор кафедри терапії та ревматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, доктор медичних наук
3. Швець Наталія Іванівна	- завідувач кафедру терапії Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, доктор медичних наук, професор
4. Стаднюк Леонід Антонович	- завідувач кафедру терапії та геріатрії Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, доктор медичних наук, професор
3. Казимирко Віталій Казимирович	- професор кафедри терапії та ревматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, доктор медичних наук
4. Борткевич Олег Петрович	- професор кафедри терапії та ревматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, доктор

- медичних наук
5. Дубкова
Антоніна Георгіївна - доцент кафедри терапії та ревматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, кандидат медичних наук
6. Сілантьєва
Тетяна Сергіївна - доцент кафедри терапії та ревматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, кандидат медичних наук
7. Іваницька
Лілія Миколаївна - доцент кафедри терапії та ревматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, кандидат медичних наук
8. Воронова
Тетяна Дмитрівна - доцент кафедри терапії та ревматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, кандидат медичних наук
9. Кутовий
Віталій Вікторович - асистент кафедри терапії та ревматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, кандидат медичних наук
10. Крилова
Анна Сергіївна - доцент кафедри терапії та ревматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, кандидат медичних наук

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри терапії та ревматології протокол № 9 від 19.09.2019

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальний план та програма підготовки аспірантів з нормативної навчальної дисципліни «**Внутрішні хвороби**» є нормативним документом, в якому визначено зміст навчання та встановлено вимоги щодо обсягу та рівня професійних компетентностей особи, яка є здобувачем освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі охорони здоров'я.

Мета: вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Внутрішні хвороби**» для здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі охорони здоров'я зі спеціальності «Медицина» проводиться з метою формування науково-педагогічних кадрів з урахуванням вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик лікаря спеціаліста зі спеціальності «Внутрішні хвороби».

Вказана мета є складовою формування у аспірантів – здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, а саме – **терапії**, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я з актуальних питань **терапії** на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Зміст навчальної програми при підготовці в аспірантурі охоплює весь обсяг теоретичних знань, умінь і практичних навичок, необхідних лікарю-спеціалісту терапевту для виконання оригінального наукового дослідження, отримання нових фактів та їх впровадження у медицину. Програма побудована за системою блоків. Для полегшення орієнтації у програмі та впорядкування інформації, що міститься в ній, відповідні складові елементи (курси і розділи) закодовано.

Навчальний план циклу визначає тривалість навчання, розподіл годин, відведених на вивчення розділів навчальної програми.

Для виконання даної програми навчальним планом передбачено традиційні види занять: лекції, практичні заняття, семінари, самостійна робота. Теоретична підготовка передбачає не тільки відвідування лекцій та практичних і семінарських занять, а і самостійну роботу з рекомендованою літературою та іншими матеріалами, зокрема – окремими міжнародно-правовими стандартами, положеннями чинного законодавства України, методичними рекомендаціями сучасними джерелами у сфері медичної наукової діяльності, а також організацією, забезпеченням та здійсненням усних та письмових презентацій власних наукових досліджень з актуальних питань з судової медицини українською мовою та реєстрацією прав інтелектуальної власності.

Навчальний план та програма підготовки аспірантів з нормативної навчальної дисципліни «**Внутрішні хвороби**» розрахована на 12 кредитів (360 год.), що включають освітню, наукову та практичну складові, охоплюючи увесь необхідний обсяг професійних компетенцій, що мають

бути сформовані у аспірантів за результатами вивчення даної навчальної дисципліни.

Під час розробки навчального плану та програми підготовки аспірантів з нормативної навчальної дисципліни «**Внутрішні хвороби**» враховано актуальні завдання з підвищення загальної якості освітнього процесу у системі післядипломної медичної освіти, зокрема:

- розширення можливостей доступу аспірантів до якісної фахової освіти;
- врахування в процесі навчання індивідуальних потреб та можливостей аспірантів;
- опанування аспірантами навичок самостійної роботи;
- підвищення ефективності підготовки завдяки застосуванню сучасних інформаційних і комунікаційних засобів.

Навчальний план та програма навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» доповнені переліком компетентностей, якими мають оволодіти аспіранти за результатами вивчення даної навчальної дисципліни, списком рекомендованих нормативно-правових та інших джерел.

Для виявлення рівня компетентностей аспірантів, після кожного розділу програми проводиться проміжний контроль знань за рахунок годин, передбачених на семінарських заняттях.

Для контролю самостійної роботи аспірантів та з урахуванням вимог щодо наукової складової підготовки здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії навчальною програмою і планом передбачається виконання аспірантами самостійних проєктів (рефератів, оглядів джерел, мультимедійних та інших презентацій тощо) з подальшим контролем їх виконання. Для визначення рівня засвоєння програми циклу передбачено підсумковий залік (2 години).

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

нормативної навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна денна форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина.

Тривалість: 12 кредитів (360 год.)

Мета навчання: формування нових та поглиблення існуючих у здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі охорони здоров'я за спеціальністю 222 Медицина загально-гуманітарних, медико-організаційних, медико-правових компетенцій щодо усних та письмових презентації результатів наукових досліджень українською мовою та реєстрації прав інтелектуальної власності як складова формування інтегральної компетенції – здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Контингент слухачів: Особи, які навчаються в аспірантурі з очної денної форми навчання.

Код розділу	Назва розділу (очна денна)	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
	Внутрішні хвороби	12	360	90	20	36	34	270
01.	Хвороби органів дихання та професійні хвороби		40	10	2	4	4	30
02.	Хвороби серцево-судинної системи		40	10	4	4	2	30
03.	Хвороби органів травлення		40	10	2	4	4	20
04.	Хвороби нирок		40	10	2	4	4	30
05.	Клінічна алергологія		40	10	2	4	4	30
06.	Хвороби органів кровотворення		40	10	2	4	4	30

07.	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин		40	10	2	4	4	30
08.	Ревматичні захворювання		40	10	2	4	4	30
09.	Інтенсивна терапія. Невідкладні стани		40	10	2	4	4	30
	Разом	12	360	90	20	36	34	270

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

нормативної навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна вечірня форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина.

Тривалість: 12 кредитів (360 год.)

Мета навчання: формування нових та поглиблення існуючих у здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі охорони здоров'я за спеціальністю 222 Медицина загальногуманітарних, медико-організаційних, медико-правових компетенцій щодо усних та письмових презентації результатів наукових досліджень українською мовою та реєстрації прав інтелектуальної власності як складова формування інтегральної компетенції – здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Контингент слухачів: Особи, які навчаються в аспірантурі з очної денної форми навчання.

Код розділу	Назва розділу (очна вечірня)	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
	Внутрішні хвороби	12	360	90	20	36	34	270
01.	Хвороби органів дихання та професійні хвороби		40	10	2	4	4	30
02.	Хвороби серцево-судинної системи		40	10	4	4	2	30
03.	Хвороби органів травлення		40	10	2	4	4	20
04.	Хвороби нирок		40	10	2	4	4	30
05.	Клінічна алергологія		40	10	2	4	4	30
06.	Хвороби органів кровотворення		40	10	2	4	4	30

07.	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин		40	10	2	4	4	30
08.	Ревматичні захворювання		40	10	2	4	4	30
09.	Інтенсивна терапія. Невідкладні стани		40	10	2	4	4	30
	Разом	12	360	90	20	36	34	270

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

нормативної навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (заочна форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина.

Тривалість: 12 кредитів (360 год.)

Мета навчання: формування нових та поглиблення існуючих у здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі охорони здоров'я загальногуманітарних, медико-організаційних, медико-правових компетенцій щодо усних та письмових презентації результатів наукових досліджень українською мовою та реєстрації прав інтелектуальної власності як складова формування інтегральної компетенції – здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Контингент слухачів: Особи, які навчаються в аспірантурі з заочної форми навчання.

Код розділу	Назва розділу (очна вечірня)	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	Самостійна робота
	Внутрішні хвороби	12	360	90	20	36	34	270
01.	Хвороби органів дихання та професійні хвороби		40	5	2	-	3	35
02.	Хвороби серцево-судинної системи		40	5	3	1	1	35
03.	Хвороби органів травлення		40	5	2	2	1	35
04.	Хвороби нирок		40	5	2	2	1	35
05.	Клінічна алергологія		40	5	2	1	2	35
06.	Хвороби органів кровотворення		40	5	2	-	3	35
07.	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин		40	5	2	-	3	35

08.	Ревматичні захворювання		40	5	2	2	1	35
09.	Інтенсивна терапія. Невідкладні стани		40	5	2	1	2	35
	Разом	12	360	45	19	9	17	315

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна денна, очна вечірня та заочна форма навчання) за спеціальністю «Внутрішні хвороби»

№№ з/п	Розділ	Професійні компетенції
1.	Хвороби органів дихання та професійні хвороби	<p align="center">Знати:</p> <p>зміст розділу, теоретичні, методичні аспекти лікування хвороб органів дихання та професійних хвороб</p> <p align="center">вміти:</p> <p>- застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності;</p> <p>- застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології при вирішенні практичних та наукових завдань</p> <p align="center">володіти:</p> <p>- систематизацією отриманої інформації</p> <p>- логічними формами при обґрунтуванні наукових досліджень та підсумків проведених експертиз</p> <p>- засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів</p> <p>- навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу</p>
1.01	<p>Методи обстеження хворих з патологією органів дихання. Функціональна діагностика. Лабораторні та рентгенологічні методи дослідження.</p> <p>02.11.</p> <p>02.18. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в лікуванні захворювань органів дихання.</p> <p>02.19. Нетрадиційні методи лікування захворювань бронхолегеневої системи.</p> <p>02.20. Професійні легеневі хвороби. Пневмоконіози. Пилові бронхіти. Екзогенні альвеоліти. Діагностика. Експертиза непрацездатності.</p> <p>02.21. Вібраційна хвороба. Хвороби, викликані переохолодженням.</p>	
1.02	Гострі респіраторні захворювання. Профілактика грипу та гострих респіраторних вірусних інфекцій.	
1.03	Хронічне обструктивне захворювання легень.	
1.04	Пневмонії.	
1.05	Рак легень.	
1.06	Хвороби плеври. Плеврити. Пневмоторакс. Покази до плевральної пункції та дренивання порожнини плеври.	
1.07	Нагнійні захворювання легень. Абсцес легень. Бронхоектатична хвороба. Емпієма плеври.	
1.08	Інтерстиціальні захворювання легень. Фіброзуєчі альвеоліти.	

1.09	Муковісцидоз. Саркоїдоз органів дихання.	
1.10	Паразитарні та грибові захворювання легень.	
1.11	Синдром нічного апное у ві сні.	
1.12	Дихальна недостатність	
1.13	Тромбоемболія легеневої артерії. Легеневе серце.	
1.14	Легенева кровотеча.	
1.15	Гостра дихальна недостатність (в т.ч. гострий стеноз, ларинготрахеїт тощо). Спонтанний пневмоторакс.	
1.16	Імунотропний вплив вірусів і бактерій. Опортуністичні інфекції. Вплив антибактеріальних препаратів на імунну систему. Методи імунопрофілактики. Методи раціональної антибіотикотерапії.	
1.17	Особливості перебігу і лікування захворювань органів дихання у вагітних, хворих похилого та старечого віку.	
1.18	Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в лікуванні захворювань органів дихання.	
1.19	Нетрадиційні методи лікування захворювань бронхолегеневої системи.	
1.20	Професійні легеневі хвороби. Пневмоконіози. Пилові бронхіти. Екзогенні альвеоліти. Діагностика. Експертиза непрацездатності.	
1.21	Вібраційна хвороба. Хвороби, викликані переохолодженням.	
2.	Хвороби серцево-судинної системи.	Знати:
2.1	Методи обстеження при серцево-судинній патології. Значення лабораторних та інструментальних методів обстеження в діагностиці захворювань.	зміст розділу, теоретичні, методичні аспекти лікування хвороб серцево-судинної системи
2.2	Гострі респіраторні захворювання. Профілактика грипу та гострих респіраторних вірусних інфекцій.	вміти: - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності;
2.3	Артеріальні гіпертензії. Ессенціальна	

	артеріальна гіпертензія.	<p>- застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології при вирішенні практичних та наукових завдань</p> <p>володіти:</p> <p>- систематизацією отриманої інформації</p> <p>- логічними формами при обґрунтуванні підсумків проведених експертиз та наукових досліджень</p> <p>- засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів</p> <p>- навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу</p>
2.4	Вторинні артеріальні гіпертензії. Гіпертензивні кризи.	
2.5	Клінічна фармакологія антигіпертензивних засобів.	
2.6	Атеросклероз.	
2.7	Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються при лікуванні хворих з атеросклерозом.	
2.8	Ішемічна хвороба серця. Стенокардія.	
2.9	Гострий коронарний синдром. Нестабільна стенокардія. Інфаркт міокарда. Інтервенційна терапія	
2.10	Інтенсивна терапія і реанімація при захворюваннях серця. Зупинка кровообігу та дихання. Раптова серцева смерть. Причини. Діагностика. Тактика лікаря. Методи оживлення. Реабілітація.	
2.11	Основні групи та клінічна фармакологія засобів, що використовуються при лікуванні хворих з ішемічною хворобою серця	
2.12	Особливості ведення і реабілітації хворих після кардіохірургічних втручань.	
2.13	Патологічні порушення діяльності серцево-судинної системи в перименопаузальному періоді.	
2.14	Захворювання серцево-судинної системи у вагітних. Тактика лікаря, методи профілактики.	
2.15	Соматоформна вегетативна дисфункція.	
2.16	Хвороби міокарда. Міокардити. Міокардіофіброз.	
2.17	Кардіоміопатії.	
2.18	Інфекційний ендокардит.	
2.19	Захворювання перикарду.	
2.20	Вроджені вади серця. Прогноз. Диспансеризація.	
2.21	Фібриляція та тріпотіння передсердь. Надшлуночкова пароксизмальна тахікардія.	

2.22	Шлуночкова екстрасистолія, пароксизмальна шлуночкова тахікардія. Фатальні порушення ритму та провідності.	
2.23	Блокади серця	
2.24	Лікування окремих форм порушень серцевого ритму та провідності. Клінічна фармакологія антиаритмічних, антитромбоцитарних препаратів, антикоагулянтів.	
2.25	Серцева недостатність. Класифікація (клінічні стадії, варіанти, функціональні класи за критеріями NYHA).	
2.26	Гостра серцева недостатність. Серцева астма. набряк легень.	
2.27	Гостра судинна недостатність (непритомність, колапс, шок). Кардіогенний шок.	
2.28	Особливості перебігу серцево-судинних захворювань у хворих похилого та старечого віку	
3.	Хвороби органів травлення.	Знати:
3.1	Методи обстеження хворих з патологією органів травлення. Діагностичні можливості візуальних методів дослідження (рентгенологічних, сонографічних). Інтрагастральна рН-метрія. Методи дослідження мікробіоценозу дигестивного тракту та гелікобактеріозу.	зміст розділу, теоретичні, методичні аспекти лікування хвороб органів травлення
3.2	Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба. Ахалазія кардії.	вміти: - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності; - застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології при вирішенні практичних та наукових завдань
3.3	Функціональна шлункова диспепсія. Гастрити. Дуоденіти.	
3.4	Виразкова хвороба. Хвороби оперованого шлунка.	
3.5	Рак стравоходу. Рак шлунку. Діагностика передракових станів в гастроентерології	володіти: - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтування підсумків проведених експертиз та наукових досліджень
3.6	Хронічний некаменевий холецистит. Жовчнокам'яна хвороба.	
3.7	Синдром холестазу. Диференційний	

	діагноз жовтяниць.		
3.8	Хвороби печінки. Хронічні гепатити. Неалкогольний стеатогепатит. Алкогольна хвороба печінки.	- засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу	
3.9	Цирози печінки.		
3.10	Печінкова енцефалопатія.		
3.11	Хронічний панкреатит.		
3.12	Синдром надлишкового бактеріального росту.		
3.13	Функціональні захворювання кишок. Синдром подразненої кишки.		
3.14	Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона.		
3.15	Злоякісні пухлини гепатобіліарної системи. Рак підшлункової залози. Рак кишківника.		
3.16	Синдром «гострого живота».		
3.17	Внутрішні кровотечі в гастроентерології. Кров у випорожненні.		
3.18	Особливості клініки та лікування захворювань органів травлення у хворих похилого та старечого віку.		
3.19	Клінічна фармакологія препаратів, що застосовують при лікуванні пацієнтів із захворюваннями органів травлення.		
4.	Хвороби нирок.		Знати:
4.1	Методи обстеження при патології нирок.		зміст розділу, теоретичні, методичні аспекти лікування хвороб нирок
4.2	Хронічна хвороба нирок.	вміти:	
4.3	Гломерулонефрит: гострий, швидкопрогресуючий, хронічний.	- застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності;	
4.4	Нефротичний синдром.	- застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології при вирішенні практичних та	
4.5	Хронічний пієлонефрит. Нефролітіаз.		
4.6	Нефропатія вагітних. Ниркова еклампсія.		
4.7	Гостре ураження нирок. Хронічна ниркова недостатність. Інтенсивна терапія при захворюваннях нирок.		
4.8	Гостра затримка сечі.		

4.9	Особливості перебігу та лікування хвороб нирок у хворих похилого та старечого віку.	наукових завдань володіти: - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні підсумків проведених експертиз та наукових досліджень - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
5.	Клінічна алергологія.	Знати:
5.1	Принципи діагностики алергічних захворювань (алергологічний анамнез, елімінаційні проби, провокаційні тести, лабораторні, інструментальні методи дослідження).	зміст розділу, теоретичні, методичні аспекти клінічної алергології. вміти: - застосовувати отримані
5.2	Передвісники гострих алергічних реакцій. Алергічний риніт. Атопічний дерматит. Полінози. Кропив'янка. Харчова алергія.	теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності; - застосувати науково
5.3	Гострі алергічні реакції. Медикаментозна хвороба. Набряк Квінке. Анафілактичний шок.	обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології при
5.4	Бронхіальна астма.	вирішенні практичних та наукових завдань
5.5	Основні принципи лікування алергічних хвороб. Специфічна гіпосенсибілізація. Інтенсивна терапія і реанімація при алергічних захворюваннях. Профілактика алергічних хвороб.	володіти: - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні підсумків проведених експертиз та наукових досліджень - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної

		діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
6.	Хвороби органів кровотворення	Знати:
6.1	Клініко-лабораторні методи обстеження гематологічних хворих. Нормативи показників периферичної крові. Тлумачення аналізу крові, мієлограми.	зміст розділу, теоретичні, методичні аспекти лікування хвороб органів кровотворення
6.2	Анемії.	вміти: - застосовувати отримані
6.3	Гемобластози.	теоретичні знання в
6.4	Геморагічні захворювання і синдроми.	практичній та педагогічній
6.5	Синдром дисемінованого внутрішньосудинного зсідання крові	діяльності; - застосувати науково
6.6	Лімфаденопатії. Лейкемоїдні реакції. Лейкопенії. Агранулоцитоз.	обґрунтовані методи (методики) у тому числі
6.7	Кровотечі та крововтрата. Показання, правила та техніка переливання компонентів крові та кровозамінників.	комп'ютерні технології при вирішенні практичних та наукових завдань
		володіти: - систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні підсумків проведених експертиз та наукових досліджень - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів - навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
7.	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин	Знати:
7.1	Методи обстеження хворих з ендокринною патологією.	зміст розділу, теоретичні, методичні аспекти лікування хвороб ендокринної системи та обміну речовин
7.2	Хвороби гіпофіза та гіпоталамуса. Гіпоталамічний синдром. Гіпопітуїтаризм. Акромегалія. Хвороба Іценко-Кушинга. Гіперпролактинемія. Нецукровий діабет.	вміти: - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній

7.3	Хвороби щитоподібної залози. Йододефіцитні захворювання. Вузловий зоб. Дифузний токсичний зоб. Гіпотиреоз. Тиреоїдити.	діяльності; - застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології при вирішенні практичних та наукових завдань
7.4	Цукровий діабет. Особливості перебігу цукрового діабету 1 і 2 типу. Ускладнення цукрового діабету.	
7.5	Коми при цукровому діабеті.	володіти:
7.6	Захворювання наднирників. Хвороба Адісона. Синдром Іценко-Кушинга. Первинний альдостеронізм. Феохромоцитома	- систематизацією отриманої інформації - логічними формами при обґрунтуванні підсумків проведених експертиз та наукових досліджень
7.7	Ожиріння. Метаболічний синдром Х.	
7.8	Клімакс. Патологічний клімакс. Остеопороз.	- засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів
7.9	Інтенсивна терапія і реанімація при ендокринних захворюваннях. Тиреотоксична криза. Гіпотиреоїдна кома. Гостра недостатність надниркових залоз (Адісонова криза).	- навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
8.	Ревматичні хвороби.	Знати:
8.1	Методи обстеження хворих з ревматичними захворюваннями. Лабораторна біохімічна, імунологічна діагностика. Рентгенологічні та ультразвукові методи дослідження серця і суглобів. ЕКГ, ехокардіографія.	зміст розділу, теоретичні, методичні аспекти лікування ревматичних хвороб
8.2.	Ревматична лихоманка.	вміти:
8.3	Хронічна ревматична хвороба серця. Набуті вади серця.	- застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності;
8.4	Ревматоїдний артрит.	- застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології при вирішенні практичних та наукових завдань
8.5	Спондилоартрити. Анкілозуючий спондилоартрит. Псоріатичний артрит. Реактивні поліартрити. Хвороба Рейтера.	
8.6	Дрібнокристалічні артропатії. Подагра. Хондрокальциноз.	володіти:
8.7	Остеоартроз.	- систематизацією отриманої інформації
8.8	Системний червоний вовчак. Системні васкуліти. Вузликосий периартеріт.	- логічними формами при обґрунтуванні підсумків проведених експертиз та
8.9	Системна склеродермія.	

	Дерматоміозит (поліоміозит). Паранеопластичні артропатії.	наукових досліджень - засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів
8.10	Гострий біль (біль голови, у шиї, у спині, у м'яких тканинах).	- навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
8.11	Клінічна фармакологія імуномодулюючих та протизапальних препаратів, хондромодуляторів.	
8.12	Особливості перебігу ревматичних захворювань у хворих похилого та старечого віку.	
9.	Інтенсивна терапія. Невідкладні стани.	Знати: зміст розділу, теоретичні, методичні аспекти інтенсивної терапії
9.1	Принципи надання невідкладної допомоги. Етичні та юридичні аспекти. Серцево-легенева реанімація (конікотомія, трахеотомія, ШВЛ, непрямий та прямий масаж серця, дефібриляція серця, пункція серця). Особливості реанімації людей похилого віку.	вміти: - застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності;
9.2.	Зупинка кровообігу та дихання, раптова серцева смерть.	- застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології при вирішенні практичних та наукових завдань
9.3.	Гострий коронарний синдром.	володіти: - систематизацією отриманої інформації
9.4	Пароксизмальні порушення ритму та провідності серця.	- логічними формами при обґрунтування підсумків проведених експертиз та наукових досліджень
9.5	Гостра серцева недостатність	- засобами сучасних інформаційних технологій при узагальненні отриманих результатів
9.6	Гіпертензивні кризи.	- навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань даного розділу
9.7	Колапс.	
9.8	Кардіогенний шок	
9.9	Втрата свідомості.	
9.10	Інсульти.	
9.11	Судомний синдром.	
9.12	Гострий психоз.	
9.13	Епілептичний статус.	
9.14	Абстинентний синдром. Алкогольний делірій. Алкогольна кома.	
9.15	Допомога жертві сексуального насильства.	
9.16	Гострий біль (біль голови, у шиї, у спині, у м'яких тканинах).	
9.17	Гостра дихальна недостатність (в т.ч. астматичні стани, гострий стеноз, ларинготрахеїт, пневмоторакс тощо).	
9.18	Кров у випорожненні.	

9.19	Коматозні стани (кетозацідотична, гіперосмолярна, лактацидемічна, гіпоглікемічні, мікседематозна коми).
9.20	Гостра наднирникова недостатність, тиреотоксичний криз.
9.21	Анафілаксія (набряк гортані, набряк Квінке, анафілактичний шок). Гостра шкірна висипка. Токсикодермії.
9.22	Гострі радіаційні ураження. Організація допомоги при масових гострих радіаційних ураженнях.
9.23	Організація допомоги при промислових отруєннях. Гострі професійні отруєння.
9.24	Гострі побутові отруєння. Гострі медикаментозні отруєння. Гострі бойові отруєння. Покуси, вжалення.
9.25	Організація невідкладної допомоги при особливо небезпечних інфекціях (чума, холера, контагіозні геморагічні гарячки, жовта гарячка).
9.26	Політравма.
9.27	Транспортна іммобілізація.
9.28	Переохолодження та обмороження.
9.29	Електротравма. Утоплення.
9.30	Опіки термічні і хімічні. Гіпертермічний синдром. Тепловий удар.
9.31	Геморагічний шок. Травматичний шок. Гіповолемічний шок.
9.32	Кровотечі та крововтрата. Трансфузіологія.
9.33	Гостра печінкова недостатність.
9.34	Гостре ураження нирок.
9.35	Гостра затримка сечі. Гостра гематурія.
9.36	Гострий абдомінальний біль, напруження передньої черевної стінки.
9.37	Глибокий венозний тромбоз.
9.38	Гострий біль у промежині і тазовій ділянці.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Форми та види організації самостійної роботи

I. Для формування нових та поглиблення існуючих у здобувачів науково ступеня доктора філософії (PhD) компетентностей з внутрішніх хвороб, а також отримання ними нових актуальних теоретичних знань, необхідних для професійної наукової діяльності аспірантів створені методичні розробки лекцій.

II. Для формування нових та поглиблення існуючих у здобувачів наукового ступеня доктора філософії (PhD) компетентностей з внутрішніх хвороб, а також вдосконалення практичних навичок і умінь, необхідних для професійної наукової діяльності аспірантів створені методичні розробки практичних і семінарських занять.

III. Позааудиторна самостійна робота - виконання аспірантами самостійних проектів (рефератів, оглядів літературних джерел, мультимедійних та інших презентацій тощо).

IV. Окреслена навчальним планом і робочою програмою підготовка до лекцій, семінарів, практичних робіт.

V. Дослідницька самостійна робота, яка орієнтована на проведення наукових досліджень (експериментування, теоретичні дослідження та ін.).

VI. Участь у роботі наукових конференцій, підготовка наукових тез, статей, доповідей.

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Для виявлення рівня компетентностей аспірантів, після кожного розділу програми проводиться проміжний контроль знань за рахунок годин, передбачених на семінарських заняттях.

Для контролю самостійної роботи аспірантів та з урахуванням вимог щодо наукової складової підготовки здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії навчальною програмою і планом передбачається виконання аспірантами самостійних проектів (рефератів, оглядів джерел, мультимедійних та інших презентацій тощо) з подальшим контролем їх виконання. Для визначення рівня засвоєння програми циклу передбачено підсумковий залік (2 години).

Перевірка теоретичних знань проводиться письмово та у вигляді співбесіди у відповідності до розробленої кафедрою програми шляхом надання відповідей на питання та вирішення ситуаційних завдань.

Обв'язковою складовою адаптивного контролю знань є обґрунтування створених підсумків (на основі матеріалів кримінальних проваджень по конкретних справах) та обговорення отриманих результатів сумісно з НПП. У разі виявлення істотних недоліків, акцентується увага на самостійній

роботі слухачів з методичними матеріалами, рекомендованими літературними джерелами, інтернет-ресурсом. Окрім цього, рівень знань перевіряється шляхом комп'ютерного тестового контролю з відповідної теми, що дає можливість використати його і в якості самоконтролю.

Характеристика оціночних ресурсів для поточного та проміжного контролю компетентностей передбачає 4 рівні: низький, середній, достатній і високий.

Технологія проведення заліку включає в себе визначення рівня теоретичних знань шляхом співбесіди, ступінь оволодіння практичними навичками зі спеціальності «Внутрішні хвороби» та набуття універсальних навиків дослідника науковця.

Оціночні ресурси для поточного та підсумкового контролю засвоєння знань проводяться у формі усного, письмового та комп'ютерного контролю знань та під час виступів на семінарських, практичних заняттях і при виконанні самостійної роботи.

Оціночні ресурси для проміжної атестації за підсумками засвоєння дисципліни (в 12 бальної системи) передбачають вхідний, поточний і підсумковий контроль за спеціальністю «Внутрішні хвороби» за 12-бальною системою.

ПЛАНОВІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Перелік компетентностей здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (перелік знань, умінь, навичок)

Випускник, що освоїв програму аспірантури за напрямком підготовки 14.01.25 «Внутрішні хвороби» **повинен знати** такі *професійні* компетенції:

- оцінити важкість стану пацієнта, визначити обсяг та послідовність необхідних реанімаційних заходів, надати необхідну невідкладну допомогу;
- провести клінічне обстеження пацієнта (зібрати анамнез, провести фізикальне обстеження, виявити загальні та специфічні ознаки захворювання, провести диференціальну діагностику);
- призначити план обстеження, визначити об'єм та оцінити результати лабораторного і інструментального обстеження пацієнта;
- обґрунтувати необхідність спеціальних методів обстеження пацієнта;
- визначити показання до госпіталізації пацієнта та організувати її;
- встановити і сформулювати клінічний діагноз, план і тактику ведення пацієнта, призначити адекватне лікування згідно існуючих клінічних протоколів надання медичної допомоги;
- оформити медичну документацію згідно законодавства з охорони здоров'я України;
- визначити клінічний та трудовий прогноз, ступінь непрацездатності, рекомендації щодо працевлаштування.

Повинен володіти такими загально-професійними компетенціями:

- методологією науково-дослідної діяльності зі спеціальності «Внутрішні хвороби», у тому числі з використанням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій;
- здатністю до критичного аналізу і оцінки сучасних наукових досягнень, розробкою нових ідей при вирішенні дослідницьких та практичних завдань зі спеціальності;
- проектуванням та здійсненням комплексного наукового дослідження на підставі наукового світогляду;
- застосуванням сучасних технологій наукової комунікації, як на державній, так і на іноземній мові;
- здатністю до вдосконалення існуючих і розробкою нових методів досліджень та їх впровадження в практичну діяльність на підставі виконання самостійної науково-дослідної роботи.

Повинен вміти застосовувати:

- отримані теоретичні знання в практичній діяльності;
- науково-обґрунтовані методи (методики), у тому числі комп'ютерні технології в процесі лікування хворих

Планові результати навчання з дисципліни, співвіднесені з компетентностями

Випускник, що освоїв програму аспірантури за напрямком підготовки 14.01.25 «Внутрішні хвороби»

повинен знати:

- основи законодавства про охорону здоров'я та директивні документи, що визначають діяльність органів та закладів охорони здоров'я;
- загальні питання організації терапевтичної допомоги в Україні;
- міжнародну класифікацію хвороб і причин смерті;
- принципи організації медичної служби в екстремальних умовах

повинен вміти:

- застосовувати отримані теоретичні знання в практичній та педагогічній діяльності;
- застосувати науково обґрунтовані методи (методики) у тому числі комп'ютерні технології в процесі вирішенні при вирішенні практичних та наукових завдань.

повинен володіти:

- систематизацією отриманої інформації;
- законами логіки при обґрунтування підсумків наукових досліджень;
- навичками самостійної науково-педагогічної діяльності при викладанні актуальних питань терапії.
- методологією науково-дослідної діяльності зі спеціальності «Внутрішні хвороби», у тому числі з використанням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій;
- здатністю до критичного аналізу і оцінки сучасних наукових досягнень, розробкою нових ідей при вирішенні дослідницьких та практичних завдань зі спеціальності;
- проектуванням та здійсненням комплексного наукового дослідження на підставі наукового світогляду;
- застосуванням сучасних технологій наукової комунікації, як на державній, так і на іноземній мові;
- здатністю до вдосконалення існуючих і розробкою нових методів досліджень та їх впровадження в практичну діяльність на підставі виконання самостійної науково-дослідної роботи.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анестезіологія та інтенсивна терапія: підручник для лікарів-інтернів та слухачів вищих медичних закладів III — IV рівнів акредитації та закладів післядипломної освіти. Т.1./ Під ред.. І.П. Шлапака. — К.: Ніка Прінт, 2012.— 616 с.
2. Антиаритмічна терапія при фібриляції передсердь. Рекомендації робочої групи з порушень ритму серця Асоціації кардіологів України. — Київ, 2015. — 59 с.
3. Безпека життєдіяльності: медичне забезпечення дорожньо-транспортних пригод/ В.А. Левченко та ін.. — Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2013. — 307 с.
4. Бильченко А. В. Лечение артериальной гипертензии в различных клинических ситуациях. — К., 2016. — 250 с.
5. Болезни крови в амбулаторной практике: руководство / И. Л. Давыдкин, И. В. Куртов, Р. К. Хайретдинов [и др.]. - 2-е изд., испр. и доп. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2014. - 184 с.
6. Бронхообструктивні захворювання у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, лікування. Навчальний посібник / за редакцією Феценка Ю.І. — К., 2015. — 150 с.
7. Від симптому і синдрому — до діагнозу та лікування: посібник лікаря загальної практики / За заг. ред. І.В. Чопея — Ужгород: ІВА, 2009.-848с.
8. Внутрішні хвороби. / За ред. проф. Глушка Л.В. в 2-х т., Івано-Франківськ, 2004.
9. Внутрішня медицина: Підручник для мед. ВНЗ III-IV рів.акред. / Середюк Н.М. — К.: ВСВ «Медицина», 2009. — 1104 с.
10. Внутрішня медицина: ревматологія: навч. посіб. / В.Є.Кондратюк, М.Б.Джус. — К.: ВСВ «Медицина», 2017. — 272 с.
11. Гастроентерологія: підручник у 2-х томах / за ред. Н. В. Харченко, О. Я. Бабака. — 2-е вид., переробл., доповн. — Кіровоград: Поліум, 2016. — Т. 1. — 488 с.
12. Гастроентерологія. Руководство. Библиотека врача-специалиста / Я. С. Циммерман. — М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. — 816 с.
13. Гастроентерологія. Стандарты медицинской помощи / сост. А.С. Дементьев, И.Р. Манеров, С.Ю.Кочетков, Е.Ю. Чепанова. — 2-е изд., перераб. и доп. — М: ГЭОТАР - Медиа, 2017. — 392 с.
14. Гематология. Национальное руководство / под ред. О. А. Рукавицына. — М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. — 784 с.
15. Гипертонические кризы / под ред. С.Н.Терещенко, Н.Ф. Плавунова. - 2-е изд., доп. и перераб. - М.: МЕДпресс-информ, 2013. - 208 с.
16. Говенко А.В., Кішко Р.М., Левченко Т.М., Хитрий Г.П. Інтенсивна терапія гострих отруень. Київ, «Віпол», 2010 — 187 с.
17. Гострий коронарний синдром: сучасні принципи лікування у спеціалізованому стаціонарі / Г. В. Книшов, А. В. Руденко, С. В. Сало [та ін.]. — К., 2014. — 20 с.

18. Гострі отруєння грибами: діагностика та невідкладна допомога на догоспітальному етапі. Зозуля І.С., Іващенко О.В., Струк В.Ф. Методичні рекомендації . — К.:, 2010. — 23 с.
19. Гострі отруєння продуктами горіння: діагностика та невідкладна допомога на догоспітальному та ранньому госпітальному етапі. Зозуля І.С., Іващенко О.В., Струк В.Ф., Набухотний П.Ф. Методичні рекомендації . — К.:, 2013. — 21 с.
20. Губергріц Н. Б. Хронічні гепатити та цирози печінки: навч. посібник / Н. Б. Губергріц, Н. В. Харченко. – Кіровоград: ПОЛІУМ, 2015. – 288 с.
21. Денисюк В.І., Денисюк О.В. Доказова внутрішня медицина. Підручник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2011 – 926 с.
22. Дифференциальная диагностика внутренних болезней / под ред. В. В. Щёктова, А. И. Мартынова, А. А. Спасского. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 928 с.
23. Дифференциальный диагноз внутренних болезней: алгоритмический подход : [практ. рук.] / П. М. Хили, Э. Дж. Джекобсон; пер. с англ. Т. М. Азбиль, А. Н. Анваер, Н. Н. Багмет и др.; под ред. Д. Ш. Газизовой. - М.: БИНОМ, 2013. - 280 с.
24. Діагностика та лікування ревматичних захворювань: навч. посібник / А. С. Свінцицький. – К.: Медкнига, 2017. – 372 с.
25. Діагностика та лікування фібриляції передсердь. Рекомендації Робочої групи з порушень ритму серця Асоціації кардіологів України. – К., 2014. – 168 с.
26. Дістологія: Підручник / Н.В. Харченко, Г.А. Анохіна та ін. – К.: К-д: Вид-во «Меридіан», 2012. – 528с.
27. Европейское руководство по неотложной кардиологии / ред. М. Тубаро, П. Вранкс; пер. с англ. под ред. Е. В. Шляхто. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 960 с.
28. Електрокардіографічна діагностика і лікування в невідкладній кардіології / В.А. Скибчик, Я.В. Соломенчук. 2-ге доповнене видання. – Л.:Простір-М, 2016. – 164с.
29. Жарінов О.Й., Куць В.О., Вережнікова Г.П., Серова О.Д. Практикум з електрокардіографії. — Львів-Київ, 2014. — 268 с.
30. Залізодефіцитна анемія / Видиборець С. В., Гайдукова С. М., Чернوبرова О. І. та ін.: навч посіб. – Вінниця-Бориспіль: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2012. – 238 с.
31. Зозуля І.С., Головченко Ю.І. , Оноприєнко О.П.Інсульт: тактика, стратегія ведення, профілактика, реабілітація та прогнози.-Київ, «Світ», 2010 — 319 с.
32. Зозуля І.С., Карета С.О. Інсультоподібний перебіг запальних процесів головного мозку та його оболонки.- Київ,2010 — 83 с.
33. Иммунотерапия: руководство / под ред. Р. М. Хайтова, Р. И. Атауллаханова, А. Е. Шульженко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М: ГЭОТАР - Медиа, 2017. – 736 с.

34. Инфекционные болезни: учебник / под ред. О. А. Голубовской. – К.: Медицина, 2014. – 784 с.
35. Инфекционные эндокардиты: руководство. Тюрин В.П. / Под ред. Ю.Л. Шевченко. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР – Медиа, – 2013. – 368 с.
36. Ідіопатичний легеневий фіброз: клініка, діагностика, лікування (методичний посібник) / Ю.І. Фещенко, В.К. Гаврисюк, А.І. Ячник та ін. // Київ, 2016. – 50 с.
37. Кардиомиопатии и миокардиты: руководство. Моисеев В.С., Киякбаев Г.К. – М.: ГЭОТАР – Медиа, – 2013. - 352 с.
38. Клиническая аллергология. Краткий курс. Скворцов В.В., Тумаренко А.В. – СпецЛит, 2015. – 111 с.
39. Клиническая интерпретация рентгенограммы легких: справочник / М. Дарби [и др.]; пер. с англ. под ред. В. Н. Трояна. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 216 с.
40. Клиническая электрокардиография по Голдбергеру / А. Л. Голдбергер, З. Д. Голдбергер, А. Швилкин; пер. с англ. под ред. Ю. В. Фурменковой. – 2-е изд. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2016. – 280 с.
41. Клиническая электрокардиография: [200 электрокардиограмм, диагностика и комментарии] / Ф. Циммерман; пер. с англ. и ред. В. Н. Хирманова. - изд. 2-е. - М.: БИНОМ, 2013. - 424 с.
42. Клініко-діагностичне значення імунологічних тестів при ревматичних хворобах: навч. посібник / за ред. В. М. Коваленка, Н. М. Шуби. – К.: ТОВ «Прометей», 2017. – 105 с.
43. Клінічна лабораторна діагностика: підручник. Ч.І: Лабораторна гематологія. / О.Г. Берегова. – Запоріжжя, 2013. – 400 с.
44. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, В.І. Боброва, Г.Г. Рощін та ін.; за ред. І.С. Зозулі. 3-е вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2017. – 960 с.
45. Мясников Г.В. Керівництво з воєнно – польової терапії (спеціальна частина). – К., 2015. – 256 с.
46. Надання невідкладної допомоги пацієнтам із гостроюсерцево-судинною патологією: навчальний посібник/ Зозуля І.С., Ганджа Т.І., Іващенко О.В. та інш. – Вінниця, Тов «Меркьюрі-Поділля», 2016. — 87 с.
47. Наказ МОЗ України № 117 від 29.03.2002 р. із змінами і доповненнями, внесеними наказом МОЗ України № 277 від 25.05.2007 року «Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я».
48. Наказ МОЗ України № 384 від 24.05.2012 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при артеріальній гіпертензії»
49. Наказ МОЗ України № 600 від 03.08.2012 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при диспепсії».
50. Наказ МОЗ України № 1118 від 21.12.2012 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної

допомоги при цукровому діабеті 2 типу».

51. Наказ МОЗ України №555 від 27.06.2013 року «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної «Хронічне обструктивне захворювання легень».

52. Наказ МОЗ України № 555 від 27.06.2013 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному обструктивному захворюванні легень»

53. Наказ МОЗ України №868 від 08.10.2013р. „Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма».

54. Наказ МОЗ України № 943 від 31.10.2013 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гастроєзофагеальній рефлюксній хворобі».

55. Наказ МОЗ України №34 від 15.01.2014 р. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги.

56. Наказ МОЗ України № 263 від 11.04.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ревматоїдному артриті»

57. Наказ МОЗ України №387 від 04.06.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Рак легені».

58. Наказ МОЗ України № 455 від 02.07.2014 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі з елевацією сегмента ST».

59. Наказ МОЗ України №499 від 16.07.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги дорослим та дітям «Гострі респіраторні інфекції».

60. Наказ МОЗ України № 613 від 03.09.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при пептичній виразці шлунку і 12-палої кишки».

61. Наказ МОЗ України №620 від 04.09.2014 року «Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги (УКПМД) дорослим «Туберкульоз».

62. Наказ МОЗ України №634 від 08.09.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Саркоїдоз».

63. Наказ МОЗ України. № 638 від 10.09.2014 р «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному панкреатиті».

64. Наказ МОЗ України № 808 від 04.11.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному лімфоїдному лейкозі»

65. Наказ МОЗ України № 826 від 06.11.2014 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної

допомоги при хронічних неінфекційних гепатитах»

66. Наказ МОЗ України № 1021 від 29.12.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ЦД 1 типу у молодих осіб і дорослих»
67. Наказ МОЗ України №1039 від 31.12.2014 року «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги Ко-інфекції Туберкульоз/ВІЛ-інфекція/СНІД.
68. Наказ МОЗ України №327 від 03.06.2015 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Кашель у дорослих».
69. Наказ МОЗ України № 709 від 02.11.2015 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при залізодефіцитній анемії»
70. Наказ МОЗ України №916 від 30.12.2015 р. «Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Медикаментозна алергія, включаючи анафілаксію».
71. Наказ МОЗ України № 90 від 11.02.2016 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при запальних захворюваннях кишечника»
72. Наказ МОЗ України. № 152 від 02.03.2016 р «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при стабільній ішемічній хворобі серця»
73. Наказ МОЗ України № 164 від 03.03.2016 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі без елевації сегмента ST»
74. Наказ МОЗ України №614 від 21.06.2016 «Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги (УКПМД) «Легенева гіпертензія у дорослих»
75. Наказ МОЗ України №723 від 15.07.2016 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Муковісцидоз».
76. Національний підручник з ревматології / за ред. В. М. Коваленка, Н. М. Шуби. – К.: Моріон, 2013. – 672 с.
77. Невідкладна медична допомога / За ред. І.С. Зозуля, Л.Ф. Матюха, С.В. Білецький — К.: Наша родина плюс, 2015. — 496 с.
78. Невідкладні стани при гострих отруєннях / Зозуля І.С., Іващенко О.В. та інш. – Вінниця, Тов «Меркьюрі-Поділля», 2014. — 112 с.
79. Невідкладні стани при гострих отруєннях / Зозуля І.С., Іващенко О.В. та інш. – Вінниця, Тов «Меркьюрі-Поділля», 2014. — 112 с.
80. Негоспітальна пневмонія у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, антибактеріальна терапія та профілактика / Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах. Уніфікований протокол надання медичної допомоги дорослим хворим на негоспітальну

- пневмонію. – К.: НАМНУ, 2016. – 108 с.
81. Негоспітальні інфекції нижніх дихальних шляхів: монографія / Дзюблик Я.О. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2016. – 255с.
  82. Неотложная кардиология / П. Х. Джанашия, Н. М. Шевченко, С. В. Олишевко. - М.: Бином, 2014. - 288 с.
  83. Неотложная помощь: практическое руководство / С.С. Вялов. изд. 5-е. - М.: МЕДпресс-информ, 2014. – 190 с.
  84. Нефрология. Клинические рекомендации / под ред. Е. М. Шилова, А. В. Смирнова, Н. Л. Козловской. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2016. – 816 с.
  85. Основи електрокардіографії / О. Й. Жарінов, В. О. Куць (ред.) – Львів: МС, 2017. – 240 с.
  86. Острый коронарный синдром / под ред. И. С. Явелова, С. М. Хохлунова, Д. В. Дуплякова. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 384 с.
  87. Очерки клинической пульмонологии / под ред. В. К. Гаврисюка. – К., 2016. – 336 с.
  88. Практикум з електрокардіографії / О. Й. Жарінов, В. О. Куць, Г. П. Вережнікова, О. Д. Серова. – Львів-Київ, 2014. – 268 с.
  89. Практическая аритмология в таблицах: руководство для врачей / под ред. В. В. Салухова. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 496 с.
  90. Пульмонология. Национальное руководство. Краткое издание / под ред. А. Г. Чучалина. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 800 с.
  91. Рациональная антимикробная терапия: руководство для практикующих врачей / под ред. С. В. Яковлева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Литерра, 2015. – 1040 с.
  92. Рациональная фармакотерапия сердечно-сосудистых заболеваний : руководство для практикующих врачей / под общ. ред. Е. И. Чазова, Ю. А. Карпова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Литерра, 2016. – 784 с.
  93. Ревматические заболевания. В 3 т. Т. II. Заболевания костей и суставов: руководство / под ред. Джона Х. Клиппела, Джона Х. Стоуна, Лесли Дж. Кроффорд, Пейшенс Х. Уайт; пер. с англ. под ред. Е. Л. Насонова, В. А. Насоновой, Ю. А. Олюнина. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 520 с.
  94. Рекомендації Асоціації кардіологів України з діагностики та лікування хронічної серцевої недостатності (2017) / Л.Г. Воронков, К.М. Амосова, Г.В. Дзяк [та ін.] // Серцева недостатність та коморбідні стани. – 2017. –№1. – Дод. №1. – С. 1-64.
  95. Сахарный диабет. Иммуитет. Цитокины. / Н. Д. Тронько, К. П. Зак, В. В. Попова, А. К. Бутенко. – К.: Книга-плюс, 2015. – 488 с.
  96. Сахарный диабет. Новое в лечении и профилактике / Дж. А. Колуэлл ; Пер. с англ. : М.В. Шестаковой и М.Ш. Шамхаловой. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2014. – 288 с.
  97. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / за ред. В. М. Коваленка, М. І. Лутая, Ю. М. Сіренка, О. С. Сичова. – К.: МОРІОН, 2016. – 192 с.
  98. Справочник симптомов в общей врачебной практике / К. Хопкрофт, В. Форте; пер. с англ. под ред. В. А. Кокорина. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. –

480 с.

99. Стрес і хвороби систем кровообігу / за ред. В. М. Коваленка, В. М. Корнацького. – К., 2015. – 353 с.
100. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії / за ред. Ю. М. Мостового – 21-е вид., доп. і перероб. – Київ: Центр ДЗК, 2016. – 688 с.
101. Сучасні методи обстеження, техніка лікарських маніпуляцій та їх оцінка в клініці внутрішньої медицини: навч. посібник / Н.І. Швець, Т.М. Бенца, О.А. Пастухова:– Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2014. – 400 с.
102. Трухан Л. В. Болезни кишечника. Клиника, диагностика и лечение / Л. В. Трухан. – СпецЛіт, 2013. – 143 с.
103. Фещенко Ю.І. Хронічне обструктивне захворювання легень: нові відтінки проблеми: монографія / Фещенко Ю.І., Чайковський Ю.Б., Островський М.М., Дельцова О.І., Геращенко С.Б., Кулинич-Міськів М.О., Савеліхіна І.О. – Івано-Франківськ, СІМІК, 2016. – 400с.
104. Функциональная диагностика: национальное руководство / под ред. Н. Ф. Берестень, В. А. Сандрикова, С. И. Федоровой. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 800 с.
105. Функциональная и топическая диагностика в эндокринологии: руководство для врачей / С. Б. Шустов [и др.]. - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 272 с.
106. Функциональные расстройства желудочно-кишечного тракта. Практический подход на основе клинического опыта / под ред. Б. Е. Лэйси, М. Д. Кроуэлла, Дж. К. ДиБайза; пер. с англ. под ред. С. В. Демичева. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 352 с.
107. Функціональна діагностика: національний підручник / за ред. О. Жарінова, Ю. Іваніва, В. Куця. – К.: Четверта хвиля, 2018. – 732 с.
108. Хроническое легочное сердце / Л. Ф. Коноплева, Д. А. Решотько. – К.: Книга-плюс, 2017. – 160 с.
109. Хронічне обструктивне захворювання легень: нові відтінки проблеми / Ю. І. Фещенко, Ю. Б. Чайковський, М. М. Островський [та ін.]. – Івано-Франківськ: СІМІК, 2016. – 400 с.
110. Экстренная медицинская помощь: карманное руководство: (учебное пособие)/ Под ред. Г.В. Дзяка. — Днепропетровск: Акцент, 2013. — 371
111. Электрокардиограмма. Анализ и интерпретация / А. В. Струтынский – 15-е изд. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2013. - 224 с.
112. Эндокринные синдромы. Диагностика и лечение / А.В. Древаль – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 416 с.
113. Эндокринология: национальное руководство / под ред. И. И. Дедова, Г. А. Мельниченко. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 1112 с.
114. Эндокринология: учебник для студентов высших мед. учеб. заведений / [П. Н. Боднар, Г. П. Михальчишин, Ю. И. Комисаренко и др.]; под ред. проф. П. Н. Боднара. – изд. 2, перераб. и дополн. – Винница: Нова Книга, 2016. – 488 с.
115. 2014 ESC Guidelines on the diagnosis and

management of acute pulmonary embolism (European Heart Journal doi:10.1093/eurheartj/ehu283 (European Heart Journal Advance Access published August 29, 2014)).

116. 2016 ESC/EAS Guidelines for the Management of Dyslipidaemias / Eur. Heart J. – 2016. – Vol. 37. – P. 2999-3058.

117. 2016 updated EULAR evidence-based recommendations for the management of gout / P. Richette, M. Doherty, E. Pascual [et al.] // Annals of the Rheumatic Diseases. – 2017. – Vol. 76. – P. 29-42.

118. 2017 ESC Guidelines for the management of acute myocardial infarction in patients presenting with ST-segment elevation: The Task Force for the management of acute myocardial infarction in patients presenting with ST-segment elevation of the European Society of Cardiology (ESC) / B. Ibanez, S. James, S. Aqewall [et al.] // Eur. Heart J. – 2018. – Vol. 39(2). – P. 119-177.

119. A consensus statement on the European Society for clinical and economic aspects of osteoporosis and osteoarthritis (ESCEO) algorithm for the management of knee osteoarthritis – from evidence-based medicine to the real-life setting / Sem. Arthr. Rheum. – 2016. – Vol. 45. – S1-S11.

120. ACG Clinical Guideline: Treatment of Helicobacter pylori Infection / W.D. Chey, G.I. Leontiadis, C.W. Howden [et al.] // Am. J. Gastroenterol. – 2017. – Vol. 112(2). – P. 212-239.

121. Acute Treatment of Patients With Supraventricular Tachycardia / S.M. Al-Khatib, R.L. Page // JAMA Cardiol. – 2016. – Vol. 1(4). – P. 483-485.

122. American Association of Clinical Endocrinologists and American College of Endocrinology Guidelines for Management of Dyslipidemia and Prevention of Cardiovascular Disease, 2017, <https://www.aace.com/files/lipid-guidelines.pdf>

123. American Association of Clinical Endocrinologists, American College of Endocrinology, and Associazione Medici Endocrinologi Medical Guidelines for Clinical Practice for the Diagnosis and Management of Thyroid Nodules, 2016, <https://www.aace.com/files/thyroid-nodule-guidelines.pdf>

124. American Association of Neurological Surgeons, Congress of Neurological Surgeons. [Prehospital cervical spinal immobilization after trauma In: Guidelines for the management of acute cervical spine and spinal cord injuries](https://www.guidelinecentral.com/summaries/prehospital-cervical-spinal-immobilization-after-trauma-in-guidelines-for-the-management-of-acute-cervical-spine-and-spinal-cord-injuries/), 2013, <https://www.guidelinecentral.com/summaries/prehospital-cervical-spinal-immobilization-after-trauma-in-guidelines-for-the-management-of-acute-cervical-spine-and-spinal-cord-injuries/>

125. American College of Gastroenterology and Canadian Association of Gastroenterology guidelines on the management of dyspepsia / P. Moayyedi, B.E. Lacy, C.N. Andrews [et al.] // Am. J. Gastroenterol. – 2017. – Vol. 112. – P. 988-1013.

126. American Diabetes Association Standards of Medical Care in Diabetes // Diabetes Care. – 2017. – Vol. 40(Suppl. 1): S1-132.

127. An algorithm recommendation for the management of knee osteoarthritis in Europe and internationally: A report from a task force of the European Society for Clinical and Economic Aspects of Osteoporosis and Osteoarthritis (ESCEO) / O. Bruyere, C.C. Cooper, J.-P. Pelletier [et al.] // Sem. Arthr. Rheum. – 2014. – Vol.

44. – P. 252-263.

128. Antibiotics for acute respiratory infections in general practice: comparison of prescribing rates with guideline recommendations / A.R. McCullough, A.J. Pollack, M. Plejdrup Hansen [et al.] // Med. J. Aust. – 2017. – Vol. 207(2). – P. 65-69.

129. Canadian Medical Association InfoBase (CMA InfoBase: Clinical Practice Guidelines (CPGs) <http://www.cma.ca/>

130. Cardiovascular Risk Factor Control for All / P. Greenland, V. Fuster // JAMA. – 2017. – Vol. 318(2). – P. 130-131.

131. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) <https://www.cdc.gov/>

132. Classification of Cough as a Symptom in Adults and Management Algorithms: CHEST Guideline and Expert Panel Report / R.S. Irwin, C.L. French, A.B. Chang [et al.] // Chest. – 2018. – Vol. 153(1). – P. 196-209.

133. Clinical Knowledge Summaries (CKS) <http://prodigy.clarity.co.uk/>

134. Clinical Practice Guidelines for Hypothyroidism in Adults: Cosponsored by the American Association of Clinical Endocrinologists and the American Thyroid Association, 2012, <https://www.aace.com/files/final-file-hypo-guidelines.pdf>

135. Consensus Statement by the American Association of Clinical Endocrinologists and American College of Endocrinology on the Comprehensive Type 2 Diabetes Management Algorithm – 2018 Executive Summary, 2018, <https://www.aace.com/sites/all/files/diabetes-algorithm-executive-summary.pdf>

136. Eastern Association For The Surgery Of Trauma. Emergency tracheal intubation immediately following traumatic injury: an Eastern Association for the Surgery of Trauma practice management guideline, 2012, <https://www.guidelinecentral.com/summaries/emergency-tracheal-intubation-immediately-following-traumatic-injury-an-eastern-association-for-the-surgery-of-trauma-practice-management-guideline/>

137. Eastern Association For The Surgery Of Trauma. Evaluation and management of mild traumatic brain injury: an Eastern Association for the Surgery of Trauma practice management guideline, 2012, <https://www.guidelinecentral.com/summaries/evaluation-and-management-of-mild-traumatic-brain-injury-an-eastern-association-for-the-surgery-of-trauma-practice-management-guideline/>

138. Emergency Airway Management Jonathan Benger, Jerry Nolan, Mike Clancy College of Emergency Medicine, London 2009

139. Emergency Surgery Course (ESC®) Manual The Official ESTES/AAST Guide Editors: Fingerhut, A., Leppäniemi, A., Coimbra, R., Peitzman, A.B., Scalea, Th.M., Voiglio, E.J. (Eds.) 2016, p-319

140. European Guidelines on cardiovascular disease prevention in clinical practice: The Sixth Joint Task Force of the European Society of Cardiology and Other Societies on Cardiovascular Disease Prevention in Clinical Practice (constituted by representatives of 10 societies and by invited experts) Developed with the special contribution of the European Association for Cardiovascular Prevention & Rehabilitation (EACPR) / M.F. Piepoli, A.W. Hoes, S. Agewall [et al.] // Eur. Heart J. – 2016. – Vol. 37(29). – P. 2315-2381.

141. Evaluation and Treatment of Patients With Constipation / T.Stern, A.M. Davis // JAMA. – 2016. – Vol. 315(2). – P. 192-193.
142. Gastroduodenal disorders / V. Stanghellini, F. Chan, W.L. Hasler [et al.] // Gastroenterology. – 2016. – Vol. 150. – P. 1380-1392.
143. Global strategy for asthma management and prevention (2017 Update). Режим доступу: <http://ginasthma.org>.
144. Guidelines for the Use of Antiretroviral Agents in HIV-1-Infected Adults and Adolescents/ Developed by the DHHS Panel on Antiretroviral Guidelines for Adults and Adolescents – A Working Group of the Office of AIDS Research Advisory Council (OARAC). Downloaded from [http://aidsinfo.nih.gov/guidelines on 4/9/2015](http://aidsinfo.nih.gov/guidelines/on4/9/2015).
145. Guidelines on the management of abnormal liver blood tests / P.N. Newsome, R. Cramb, S.M. Davison [et al.] // Gut. – 2017. – P. 1-14.
146. Hess M.W. The 2017 Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease Report and Practice Implications for the Respiratory Therapist / M.W. Hess // Respir. Care. – 2017. – Vol. 62(11). – P. 1492-1500.
147. <http://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-04012018--13-pro-dejaki-pitannja-zastosuvannja-ukrainomovnogo-variantu-mizhnarodnoi-klasifikacii-pervinnoi-medichnoi-dopomogiicpc-2-e>
148. International Diabetes Federation. Clinical Practice Recommendations for Managing Type 2 Diabetes in Primary Care – 2017. Режим доступу: www.idf.org/managing-type2-diabetes
149. Kolditz M. Community-Acquired Pneumonia in Adults / M. Kolditz, S. Ewiq // Dtsch. Arztebl. Int. – 2017. – Dec Vol. 114(49). – P. 838-848.
150. Lipid Disorders: Screening and Treatment / J. Jin // JAMA. – 2016. – Vol. 316(19). – P. 2056.
151. Management of Adults With Hospital-acquired and Ventilator-associated Pneumonia: 2016 Clinical Practice Guidelines by the Infectious Diseases Society of America and the American Thoracic Society / A.C. Kalil, M.L. Metersky, M. Klompas [et al.] // Clinical Infectious Diseases. – 2016. – Vol. 63(5). – e61-111.
152. Management of Helicobacter pylori infection – the Maastricht V/Florence Consensus / P. Malfertheiner, F. Megraud, C. O’Morain [et al.] // Report. Gut. – 2017. – Vol. 66(1). – P. 6-30.
153. Management of Helicobacter pylori Infection / R.T. Kavitt, A.S. Cifu // JAMA. – 2017. – Vol. 317(15). – P. 1572-1573.
154. NICE guideline: Non-alcoholic fatty liver disease (NAFLD): assessment and management – 2016. Режим доступу: www.nice.org.uk/guidance/ng49
155. O’Gara P., Kushner F., Ascheim D. et al. 2013 ACCF/AHA guideline for the management of ST-elevation myocardial infarction: a report of the American College of Cardiology Foundation/American Heart Association Task Force on Practice Guidelines. J Am Coll Cardiol. 2013; 61 (4):p78 – p140.
156. Pharmacologic Treatment of Hypertension in Adults Aged 60 Years or Older to Higher Versus Lower Blood Pressure Targets: A Clinical Practice Guideline From the American College of Physicians and the American Academy of Family Physicians / A. Qaseem, T.J. Wilt, R. Rich [et al.] // Ann. Intern. Med. –

2017. – Vol. 166(6). – P. 430-437.

157. Pneumonia: Diagnosis and management of community- and hospital-acquired pneumonia in adults. NICE guidelines, 2014. Режим доступу: <https://www.nice.org>

158. Prevention, Detection, Evaluation, and Management of High Blood Pressure in Adults / A.S. Cifu, A.M. Davis // JAMA. – 2017. – Vol. 318(21). – P. 2132-2134.

159. Screening for Prediabetes and Type 2 Diabetes Mellitus / N. Laiteerapong, A.S. Cifu // JAMA. – 2016. – Vol. 315(7). – P. 697-698.

160. SEMDSA 2017 Guidelines for the Management of Type 2 diabetes mellitus // JEMDSA. – 2017. – Vol. 22(Suppl. 1): S1-S196.

161. Silvia G. Priori, Carina Blomström-Lundqvist, Andrea Mazzanti et al. 2015 ESC guidelines for the management of patients with ventricular arrhythmias and the prevention of sudden cardiac death. Eur Heart J 2015: p87.

162. Svenningsen S. Asthma Endotypes and an Overview of Targeted Therapy for Asthma / S. Svenningsen, P. Nair // Front. Med. (Lausanne). – 2017. – Vol. 26(4). – P. 158.

163. The 2017 Clinical Practice Guideline for High Blood Pressure / P.K. Whelton, R.M. Carey // JAMA. – 2017. – Vol. 318(21). – P. 2073-2074.

164. The New 2017 ACC/AHA Guidelines “Up the Pressure” on Diagnosis and Treatment of Hypertension / P. Greenland, E. Peterson // JAMA. – 2017. – Vol. 318(21). – P. 2083-2084.

165. Weber M., Schiffrin E., White W. et al. Clinical practice guidelines for the management of hypertension in the community a statement by the American society of hypertension and the international society of hypertension // J. Hypertens. – 2014. – Vol. 32 (1). – P. 3-15.

166. Bismuth Ch. Toxicologie Clinique, 5e edition.- Paris: Medecine-Science Flammarion, 2000. - 1092 p.

Офіційна доказова практично-орієнтована медична інформація, яку містять видання:

1. AMA (American Medical Association) <https://www.ama-assn.org/>
2. American Academy of Family Physicians <http://www.aafp.org/home.html>
3. American Academy of Pediatrics Policy (AAP Policy) Clinical Practice Guidelines <https://www.aap.org>
4. American College of Cardiology <http://www.acc.org/>
5. American College of Emergency Physicians <https://www.acep.org/>
6. American Heart Association <http://news.heart.org/>
7. BMJ Clinical Evidence <http://clinicalevidence.bmj.com>
8. Brain Trauma Foundation (BTF) <https://www.braintrauma.org/><http://www.trauma.org/>
9. Eastern Association for the Surgery of Trauma <https://www.east.org/>
10. European Pediatric Association, the Union of National European Pediatric Societies and Associations (EPA/UNEPSA) <http://www.epa-unepsa.org/>

11. European Society of Cardiology <http://www.escardio.org/>
12. <http://www.mozdocs.kiev.ua>
13. Medscape from WebMD <http://www.medscape.com>
14. Medscape from WebMD <http://www.medscape.com>
15. National Comprehensive Cancer Network <https://www.nccn.org/>
16. National Guideline Clearinghouse <https://www.guideline.gov/>
17. National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE) <https://www.nice.org.uk/>
18. Royal College of Physicians <https://www.rcplondon.ac.uk/>
19. The Association of the Scientific Medical Societies in Germany <http://www.awmf.org>
20. The Cochrane Collaboration The Cochrane Library <http://www.cochrane.org/>
21. The European Society for Emergency Medicine <https://www.eusem.org/>
22. The Finnish Medical Society Duodecim <https://www.duodecim.fi/>
23. The French National Authority for Health <http://www.has-sante.fr/>
24. The National Association of Emergency Medical Technicians (NAEMT) <http://www.naemt.org/>
25. The National Association of State EMS <https://www.nasemso.org/>
26. The National Health and Medical Research Council (NHMRC) <https://www.nhmrc.gov.au>
27. Up To Date <http://www.uptodate.com> Western Trauma Association <https://westerntrauma.org/>

газети:

- “Здоров’я України”;
- “Ваше здоров’я”;
- “Медичний вісник України”;
- “Medicus Amicus”;

журнали:

- “Therapia”
- “Архів клінічної та експериментальної медицини”;
- “Астма і алергія”;
- “Журнал сучасного лікаря. Мистецтво лікування”;
- “Інфекційні хвороби”;
- “Клиническая медицина”
- “Клінічна інформатика і телемедицина”
- “Ліки України”
- “Лікувальна справа”
- “Лікування та діагностика”
- “Медицина світу”;
- “Медичний всесвіт”
- “Нове в гематології та трансфузіології”
- “Онкологія”;

- “Променева діагностика, променева терапія”;
- “Радіологічний вісник”;
- “Український кардіологічний журнал”;
- “Український медичний часопис”;
- “Український пульмонологічний журнал”;
- “Український терапевтичний журнал”
- “Клінічна інформатика і телемедицина”
- “Ліки України”
- “Лікувальна справа”
- “Лікування та діагностика”
- “Медицина світу”;
- “Медичний всесвіт”
- “Нове в гематології та трансфузіології”
- “Онкологія”;
- “Променева діагностика, променева терапія”;
- “Радіологічний вісник”;
- “Український кардіологічний журнал”;
- “Український медичний часопис”;
- “Український пульмонологічний журнал”;
- “Український терапевтичний журнал”

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

лекцій, практичних та семінарських занять нормативної навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна денна форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина.

Тривалість: 12 кредитів (360 год.)

Код розділу	Назва розділу (очна вечірня)	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	Самостійна робота
	Внутрішні хвороби	12	360	90	20	36	34	270
01.	Хвороби органів дихання та професійні хвороби		40	10	2	4	4	30
02.	Хвороби серцево-судинної системи		40	10	4	4	2	30
03.	Хвороби органів травлення		40	10	2	4	4	20
04.	Хвороби нирок		40	10	2	4	4	30
05.	Клінічна алергологія		40	10	2	4	4	30
06.	Хвороби органів кровотворення		40	10	2	4	4	30
07.	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин		40	10	2	4	4	30
08.	Ревматичні захворювання		40	10	2	4	4	30
09.	Інтенсивна терапія. Невідкладні стани		40	10	2	4	4	30
	Разом	12	360	90	20	36	34	270

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

лекцій, практичних та семінарських занять нормативної навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна вечірня форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина.

Тривалість: 12 кредитів (360 год.)

Код розділу	Назва розділу (очна вечірня)	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
	Внутрішні хвороби	12	360	90	20	36	34	270
01.	Хвороби органів дихання та професійні хвороби		40	10	2	4	4	30
02.	Хвороби серцево-судинної системи		40	10	4	4	2	30
03.	Хвороби органів травлення		40	10	2	4	4	20
04.	Хвороби нирок		40	10	2	4	4	30
05.	Клінічна алергологія		40	10	2	4	4	30
06.	Хвороби органів кровотворення		40	10	2	4	4	30
07.	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин		40	10	2	4	4	30
08.	Ревматичні захворювання		40	10	2	4	4	30
09.	Інтенсивна терапія. Невідкладні стани		40	10	2	4	4	30
	Разом	12	360	90	20	36	34	270

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

лекцій, практичних та семінарських занять нормативної навчальної дисципліни
«Внутрішні хвороби» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (заочна
форма навчання) за спеціальністю 222 Медицина.

Тривалість: 12 кредитів (360 год.)

Код розділу	Назва розділу (очна вечірня)	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	Самостійна робота
	Внутрішні хвороби	12	360	90	20	36	34	270
01.	Хвороби органів дихання та професійні хвороби		40	5	2	-	3	35
02.	Хвороби серцево-судинної системи		40	5	3	1	1	35
03.	Хвороби органів травлення		40	5	2	2	1	35
04.	Хвороби нирок		40	5	2	2	1	35
05.	Клінічна алергологія		40	5	2	1	2	35
06.	Хвороби органів кровотворення		40	5	2	-	3	35
07.	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин		40	5	2	-	3	35
08.	Ревматичні захворювання		40	5	2	2	1	35
09.	Інтенсивна терапія. Невідкладні стани		40	5	2	1	2	35
	Разом	12	360	45	19	9	17	315

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ

Невід'ємною частиною опанування навчального курсу професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією) в аспірантурі та поза аспірантурою є педагогічний практикум.

Мета – забезпечення формування та розвитку освітньо-прикладних компонентів викладацьких компетентностей.

Завданнями педагогічного практикуму є оволодіння навиками підготовки навчально-методичної документації, проведення аудиторних занять, організації позааудиторної роботи здобувачів вищої та/або післядипломної освіти, заходів безперервного професійного розвитку.

Педагогічний практикум проводять, як правило, на випусковій кафедрі, або на кафедрі, на якій працює науковий керівник здобувача вищої освіти.

Педагогічний практикум проходить під організаційно-методичним керівництвом науково-педагогічного працівника зазначеної кафедри, який є куратором відповідної навчальної дисципліни професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією), що опановує здобувач вищої освіти. Рішенням, обговореним і схваленим на засіданні кафедри, організаційно-методичне керівництво педагогічним практикумом може бути покладено на іншого науково-педагогічного працівника відповідної кафедри, в тому числі, на наукового керівника здобувача вищої освіти.

Загальний обсяг педагогічного практикуму становить 30 годин (1 кредит), що виділяються та обліковуються в межах годин самостійної роботи здобувача вищої освіти за відповідною навчальною дисципліною професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією).

Зміст заходів педагогічного практикуму та послідовність їх виконання визначається у індивідуальному плані педагогічного практикуму здобувача вищої освіти, що погоджується керівником педагогічного практикуму та затверджується завідувачем кафедри, на якій проводиться педагогічний практикум.

Звіт про проходження педагогічного практикуму здобувача вищої освіти погоджується керівником педагогічного практикуму, обговорюється та схвалюється на засіданні кафедри, на якій проводився педагогічний практикум, та затверджується завідувачем даної кафедри.

Форма індивідуального плану педагогічного практикуму здобувача вищої освіти, звіту про проходження педагогічного практикуму, навчально-методичних документів, що готує здобувач вищої освіти в межах виконання завдань педагогічного практикуму, визначається Альбомом форм.

Відповідальність за організацію, проведення та контроль якості педагогічного практикуму покладається на завідувача кафедри, на якій проводився педагогічний практикум, а саме: завідувача випускової кафедри або завідувача кафедри, на якій працює науковий керівник здобувача вищої освіти.